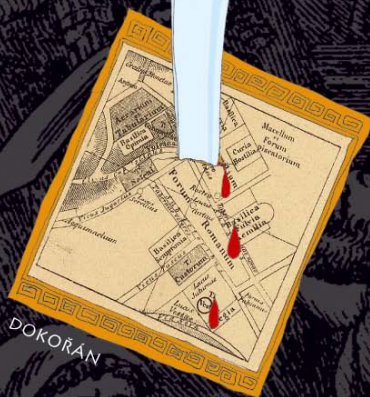

**JOHN MADDOX
ROBERTS**

DETEKTIV DECIVS
CAECILIUS METELLUS
VYŠETŘUJE DALŠÍ
PŘÍPAD!!

NITKY
VEDOU
AŽ DO
NEJVYŠŠÍCH
KRUHŮ
ŘÍMSKÉ
REPUBLICKY...

DOKORÁN

KATILINOVO SPIKnutí

JOHN MADDOX ROBERTS

SPQR II

KATILINOVO SPIKNUTÍ

SPQR — Senatus populusque Romanus = senát a lid římský

Přeložil Aleš Drobek

John Maddox Roberts

**Katilinovo spiknutí
SPQR II**

© John Maddox Roberts 1991, 2011

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez předchozího písemného svolení nakladatele.

Druhé vydání v českém jazyce (první elektronické)
Z anglického originálu SPQR II. The Catiline Conspiracy
přeložil Aleš Drobek

Redakce Markéta Kulhánková

Obálka Pavel Růt

Konverze do elektronické podoby David Greguš

Vydalo v roce 2011 nakladatelství

Dokořán s. r. o., Holečkova 9, Praha 5,
dokoran@dokoran.cz, <http://www.dokoran.cz>
(426. publikace, 22. elektronická)

ISBN 978-80-7363-378-3

*Geraldovi Pagemu — člověku,
který ví úplně všechno o tajemství,
dějinách a samozřejmě pásoucích.*

Toho léta se nám donesla zpráva, že král Mithridates je po smrti. Zprvu se nám tomu nechtělo ani věřit. Mithridates nám byl solí v očích tak dlouho, že už jsme ho brali jako přírodní úkaz, stejně neměnný jako východ slunce. Jen ti nejstarší občané si dosud pamatovali ony šťastné dny, kdy ještě nebylo žádného Mithridata, jenž by nám neustále otravoval život. Pontský král zemřel stár a bez přátel, kdesi na Krymu, zrovna když osnoval další tažení na Řím, tentokrát po řece Dunaji. Byl to náš nejdůslednější nepřítel a bude nám chybět.

Ta novina nás zastihla uprostřed slunečného léta, jednoho z nejkrásnějších, kam až paměť sahá. Byl to čas míru a blahobytu. Občanské války Mariovy a Sullovy rychle uplývaly do zapomnění, hrůzy proskripcí a hromadných vražd jako by patřily do jiného věku. Řím triumfoval na všech bojištích. Na východě slavil Pompeius jedno vítězství za druhým. Nejprve rozdrtil středomořské piráty a pak si postupně podmanil Asii, Pontus a Arménii, a okradl tak Lukulla o slávu, pro niž tak dlouho a chrabře bojoval. Kréta padla až po vleklé kampani, kdy se válečné štěstí přiklánělo tu na jednu, tu na druhou stranu. Zůstal snad ještě někdo, koho by se měl Řím bát? Kartágo bylo zničeno již před mnoha generacemi a jeho trosky zaorány a zasypany solí, aby již nikdy nemohlo povstat z popela. Východ od Kilikie po Palestinu byl pod římskou nadvládou a jen dálná Parthie si ještě držela nezávislost. Na jihu nám byl Egypt, vypasený a lhostejný

jako přežraný krokodýl, spíše pro smích. Numidie a Afrika dostaly náhubek. Na západě byla Hispánie poslušnou, daně platící provincií. Na severu ještě zůstávala hrstka nezcivilizovaných Galů s dlouhými vlasy a nohavicemi, která sloužila našim dramatikům jako bohatý zdroj komického materiálu.

Odpověď byla nasnadě: jediným nepřítelem Říma byl Řím sám. Stáli jsme na pokraji další série občanských válek, politických otřesů tak mohutných, že zasáhnou celý svět. Tyto události měly přijít až za několik let, ale při zpětném pohledu si říkám, že ono léto bylo posledním létem staré republiky. Ta odumřela na podzim.

Tehdy ovšem ještě nikdo netušil, že se k něčemu takovému schyluje. Leckdo by jistě namítl, že republika nikdy nezanikla, že náš velevážený První občan ji naopak znovu nastolil. To jsou však jen řeči hlupáků a patolízalů. Dnes jsem již příliš stár na to, abych si dělal starosti s tím, co si o mě První občan myslí, a tak mohu vše vypovědět podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. Vyjde-li z toho jeho předek, božský Julius, s poněkud pošramocnou gloriolou, pak je to proto, že já tehdy Gaia Julia znal, kdežto První občan nikoliv. A není ani divu — První občan se totiž narodil teprve onoho roku. To mimochodem také o leccems vypovídá.

Toho léta nás však nic podobného ještě netrápilo. Nejvážnější politickou aféru oněch dnů rozvířil prétor Otho. Před čtyřmi lety vydal coby tribun lidu zákon, který vyhrazoval čtrnáct řad v divadle takzvaným *equites* neboli jezdcům — třídě zámožných, avšak neurozených občanů — a nyní jej jako prétor prosazoval. Nebyly z toho žádné nepokoje, ale lidé v divadle na něho syčeli, kdykoliv se v něm ukázal.

Velkou událostí sezony byl Lukullův triumf. Do Itálie se vrátil již téměř před čtyřmi lety a ihned oficiálně požádal senát

o povolení oslavit svá vítězství nad Mithridatem a Tigranem. Pompeius obratně zpracovával tribuny tak, aby jeho žádost blokovali, ale Lukullus se nakonec přece jen dočkal. Do té doby musel v souladu s dávným zvykem pobývat mimo hradby Říma, kde byl ovšem v dobré společnosti. Kvintus Marcus Rex, vítěz nad Kilikíí, a můj příbuzný Kvintus Caecilius Metellus Kretikus, vítěz nad Krétou, zde rovněž čekali na svůj těžce vydřený triumf, který jim Pompeiovi přívrženci odpírali. Pompeiův postoj k této věci byl prostý: veškerá sláva na celém světě patřila jen a pouze jemu, a kdo jí získal trochu pro sebe, byl sprostý zloděj.

Triumfální průvod byl nádherný, jelikož Lukullus rozdrtil několik velkých armád a vyplenění Tigranokerty, Artaxaty a Nisibis mu vyneslo nesmírně bohatou kořist. Sledoval jsem, jak procesí postupuje směrem k Foru; z vrcholku *roster* jsem měl znamenitý výhled. V čele šli trubači, kteří ze svých nástrojů vyluzovali pronikavé, ječivé zvuky. Za nimi pochodovali nosiči bojových zástav Lukullových legií. Ti, stejně jako všichni vojáci v průvodu, na sobě měli jen vojenské boty a opasky na znamení své hodnosti. Ozbrojencům byl vstup do města zapovězen — tak nařizovala starodávná tradice. Za nosiči táhli bílí obětní býci alegorický vůz s obří sochou ležícího Jupitera. Za ním nesli vojáci velkolepé obrazy vítězných bitev. Následovali další vojáci, všichni ve sněhobílých nových tunikách, se zlatými věnci na hlavách a palmovými ratolestmi v rukou, které za doprovodu bubeníků a pištců a jejich vytrvalého rámusu zasypávaly krásné mladé otrokyně okvětními lístky.

Dále jely trofejní vozy s ukořistěnými zbraněmi poražených nepřátel, důmyslně navržené tak, aby připomínaly improvizované polní trofeje z dávných dob, kdy vojáci po vítězné bitvě osekali z nejbližšího stromu větve a ověšeli je zbraněmi protiv-

níka. Každý povoz představoval jeden takový strom a všechny se ježily mečí a píkami, třpytily naleštěným brněním a hýřily barvami malovaných štítů. Mezi trsy šípů se válely přilby s chocholy a u základů trofejí posedávali skleslí zajatci se svázanýma rukama a oprátkou na krku. Vzhledem k časové prodlevě mezi vítězným tažením a triumfem mohli být tito nešťastníci pouze najatými dubléry. Po trofejních vozech šli další zajatci, obětní zvířata, celé procesí hudebníků a nakonec podívaná, na kterou všichni čekali: válečná kořist.

V obdivném vzdychání a radostném volání, jímž dav vítal lup z Tigranokerty, zanikl dokonce i randál muzikantů. Před zraky užaslých Římanů se blyštěly mísy z ryzího zlata, poháry zdobené drahokamy, stříbrné řetězy, sošky ze slonoviny, truhly vykládané jantarem, vzácné vázy, koruny, žezla, pohádková umělecká díla, která východní monarchové zabavili řeckým koloniím. K vidění byly dokonce cedulky z bílého dřeva, které nabízely zajatce za výkupné nebo na prodej jako otroky. Skvěly se štůčky a kopce pestře zbarveného hedvábí — látky, která se doslova vyvažovala zlatem — a také hladké zlaté a stříbrné pruty, velké jako cihly a v množství, jež by stačilo na stavbu středně velkého chrámu. To vše vítal lid bouřlivým jáсотem bakchické intenzity. Myslete si o dobytelských choutkách Římanů, co chcete, ale jedno nám musíte nechat: potěšení, které jsme odjakživa nacházeli v drancování, loupění a plenění, bylo vždy srdečné a upřímné. Bylo to jedno ze zákoutí naší duše, kam lačné úponky pokrytectví nikdy nedosáhly.

A konečně, téměř jako poslední, se objevil sám oslavenec, Lucius Licinius Lukullus Pontikus. Jeho legionáři již vypochoovali z městských bran, které se za nimi zavřely, neboť podle další starodávné tradice nesměl generál pobývat ve městě současně se svými vojáky. Lukullus, oděn do triumfální purpurové

róby, vypadal jako etruská socha. Skráně mu zdobil zlacený vavřínový věnec, tvář a ruce, v nichž třímal žezlo a olivovou ratolest, měl obarvené načerveno. Jel na zlatém válečném voze taženém čtyřspřežím bílých koní a za ním stál otrok, který mu čas od času zašeptal do ucha: „Pomni, žes pouhý smrtelník.“

Jako úplně poslední šel jediný muž — nejvýznamnější ze všech zajatých nepřátel. Jelikož Mithridata se Lukullovi dopadnout nepodařilo a Tigranes se dohodl s Pompeiem, připadla tato pocta jednomu z tigranokertských generálů. Lukullův vůz objel *rostra* jednou dokola a zamířil vzhůru na Kapitol. V té chvíli byl poslední zajatec odveden do kobek pod Kapitolem a uškrcen. Přiznávám, že jsem s ním tak trochu soucítit. Sám jsem byl kdysi, poněkud neuváženě, uvržen do žaláře a musím říci, že není věru příjemné na takovém místě pobývat, natož pak zemřít.

Lukullův triumf měl jedinou vadu na kráse a tou byl stav chrámu Jupitera Kapitolského, v němž měl vojevůdce po oznámení zajatcovy smrti obětovat býka. Před dvěma lety uhodil do chrámu blesk a po pečlivém prostudování haruspicií bylo toto znamení vyloženo tak, že stará Jupiterova socha musí být vyměněna za sochu novou a větší, obrácenou tvář k východu, směrem k Foru. Jakmile bude na místě, pomůže senátu a lidu římskému odhalit každé spiknutí proti republice. V den Lukullova triumfu však socha pořád ještě stála před chrámem. Do boční zdi byl vybourán široký otvor, k němuž ji otroci kousek po kousku, pomalu a namáhavě postrkovali.

Privilegované místo na vrcholku *roster* jsem obsadil z moci svého úřadu. Toho roku jsem zastával funkci kvestora, nejnižšího z volených úředníků. Ostatní kvestoři působili jako osobní asistenti konzulů, cestovali po Itálii, či dokonce zámořských provinciích a prováděli inspekce a vyšetřování, nebo alespoň v Ostii kontrolovali zásilky obilí. Ne tak já, Decius Caecilius

Metellus mladší. Mně byla svěřena státní pokladna. To znamená, že jsem pobýval celé dny v Saturnově chrámu a dohlížel na veřejné otroky a propuštěnce, kteří obstarávali vlastní práci. Po triumfu budou mít napilno. Lukullus slíbil věnovat státu slušnou část své kořisti a jeho vojenské zástavy měly být po oslavách uloženy zpět na své čestné místo v chrámu do doby, než budou příslušné legie znovu povolány do služby.

Z *roster* jsem sestupoval s vidinou příjemně strávených zítřků, kterou kazilo jen pomýšlení na poněkud bezúčelnou službu v chrámu. Lukullus večer pořádal velkolepou hostinu, na niž jsem byl jakožto veřejný činitel pozván, a několik následujících dní se ponese ve znamení okázalých her, které vojevůdce uspořádá na počest bohů a svých předků. Součástí oslav budou dramatická představení, závody, souboje a hodování a samozřejmě příděly obilí, oleje a vína navíc. Jako svůj dar městu zasvětil Lukullus nový Minervin chrám.

A kromě toho panoval nádherný den. Řím samotný nebyl kdovíjak nádherným městem, ale Forum se všemi svými skvostnými veřejnými budovami a chrámy bylo tím nejvelkolepějším místem na světě. Toho dne bylo navíc vyzdobeno květinovými věnci a vystláno okvětními lístky, které jednak rozhazovali otroci na ulicích a jednak je na slavnostní průvod sypali občané z balkonů a střech svých domů. Celé město prostoupila vůně květin, chrámového kadidla a parfémů, jimiž se všichni účastníci oslav hojně polévali.

S lehkým srdcem jsem proto vykročil přes Forum, abych dohlédl na ukládání zlata a legionářských standart. V den triumfu byla jakákoliv pracovní činnost zapovězena, jen v tomto případě platila samozřejmě výjimka. Minul jsem chrám boha Jana, nejmódnějšího ze všech božstev, jehož dvojediná tvář vyhlížela ven otevřenými předními a zadními dveřmi. Ty se zavíraly jen

tehdy, když nebyli římstí vojáci nikde na světě ve válce. Netušil jsem, jak zavřený chrám vlastně vypadá, neboť jsem jej tak za celý život nespatriil. Vlastně jej tak neviděl nikdo od dob vlády krále Numy Pompilia, který jej dal před více než šesti sty lety postavit. Legenda praví, že dveře se za jeho panování přece jen zavřely, ovšem jen na pár dní. S takovou tradicí není divu, že je dnes Řím přední vojenskou mocností.

V Saturnově chrámu jsem plnění úředních povinností jen předstíral, jelikož skutečný dohled nad otroky obstarával státní propuštěnec Minicius, který strávil mezi chrámovými zdmi většinu svého dlouhého života. Mým jediným úkolem bylo odemknout dveře pokladnice. Zatímco nekonečný zástup zpocených otroků stěhoval ukořistěné cennosti do rozlehlých síní pod chrámem, pozoroval jsem vojáky, kterak s posvátnou úctou zakládají své standarty do držáků, nad nimiž bděla stářím zašlá socha Saturnova.

Jeden z legionářů pečlivě uložil nablýskanou orlici, spokojeně si své dílo prohlédl a pak ke mně poněkud vrávoravě přistoupil. Byl velmi mladý, lehce přiopilý a na zpocených pažích mu ulpívalo několik okvětních plátků.

„Promiňte, pane,“ promluvil latinsky s těžkým galským přízvukem. „Pročpak je támhleten stařík,“ hodil bradou k Saturnově soše, „celý ovázaný jak egyptská mumie?“

Zamyšleně jsem si sochu prohlédl. Znal jsem ji celý život a nikdy mne nenapadlo, jak neobvykle se musí její vlněné popruhy jevit někomu, kdo je v Římě poprvé.

„Jsou to pouta, která mu mají zabránit v opuštění římského území,“ vysvětlil jsem mladíkovi. „Uvolňujeme je jen o saturnálních.“

„Tak to jo,“ přikývl chlapec. „O saturnálních se uvolní úplně všichni.“

Vtom vyšel z podzemí Minicius. „Vaši už mají být dávno zpátky v táboře,“ zahartusil. „Vojáci nesmějí setrvávat ve městě, je-li triumfátor uvnitř pomeria!“

„Jen klid, dědo,“ ozval se jakýsi veterán s ostře řezanými rysy. „Tohle jsou posvátné odznaky našich legií a my je musíme uložit, jak se sluší a patří.“

„Nebojte, žádný převrat nechystáme,“ zachechtal se další.

„To je v pořádku, Minicie,“ řekl jsem. „Naši vojáci si jistě zaslouží trochu té volnosti v den svého triumfu.“ Muži, snad z úcty k mé aristokratické mluvě, zasalutovali a odešli.

„Tohle že jsou římstí vojáci?“ zakroutil hlavou Minicius. „Vždyť ta banda ani nemluví městským přízvukem.“

Pokrčil jsem rameny. „Kromě důstojníků se dnes legie skládají výhradně z venkovanů. Tak tomu je už od Gaia Maria. Který měšťan by ještě dnes pochodoval pod orlicemi?“

„Musíte podepsat převzetí další várky, kvestore,“ připomněl mi. Vydali jsme se zpátky ke schodišti do podzemí, když vtom do chrámu vstoupila skupinka otroků a zmatena nenadálým příšeřím zamířila doprava, k podivným nízkým dveřím.

„Co je za těmi dveřmi?“ zeptal jsem se. Saturnův chrám jsem až na prostory pro veřejnost nijak zvlášť neznal.

„Jen schody vedoucí do dalších skladišť,“ odpověděl Minicius. „Nikdo je nepoužívá už přinejmenším sto let. Měli bychom je zazdít.“

Sešli jsme do podzemí. Dohlížel jsem na ukládání cenností, dokud nebyla na místě i ta poslední, a pak jsem podepsal převzetí. Když všichni až na Minicia odešli, zamkl jsem železné dveře a vrátil se po schodech nahoru.

Už se pomalu schylovalo k večeru, ale dny léta byly dlouhé a venku se ještě nezačalo smrákat. Město stále bzučelo svátečním veselím. Slavnostní banket měl brzy začít a kručení v břiše

mi připomnělo, že jsem v očekávání hostiny celý den nic nejdl.

Banket se měl konat v překrásné zahradě nového chrámu, který měl Lukullus dalšího dne slavnostně věnovat městu. Se-
stoupil jsem po schodech a vykročil daným směrem, když vtom
jsem si všiml, že se ke mně křepčícím davem probíjí bosý muž
v senátorské tunice s purpurovým pruhem. Zasténa jsem. Se-
nátorská tunika a bosé nohy věstily jediné — Markus Porcius
Kato, s přehledem nejnudnější muž římské politiky. Všechny
nešvary moderní doby dával za vinu tomu, že jsme se zprone-
věřili prostému životu svých otců, a sám sebe považoval za vzor
a ztělesnění dávných ctností. Staří Římané nenosili boty, a tak
je nenosil ani on. Nedávno byl zvolen tribunem pro příští rok;
v rámci své kampaně dával všem ostentativně najevo, že nevo-
lit Marka Porcia Katona by bylo činem nevlasteneckým a uráž-
kou našich předků. Uvítal mne tradičním římským pozdravem.

„Buďte zdrav, kvestore! Jsem rád, že vidím úředníka, který
je připraven plnit své povinnosti i o svátcích.“

Hodil jsem palcem přes rameno, směrem k chrámu. „Ve stát-
ní pokladnici je zamčeno na padesát milionů sesterciů, pode-
psaných mým jménem. Příští rok budu předávat úřad
a nepochybuji o tom, že pokud nebudu moci řádně doložit vše
do posledního měděného asu, nějaký hlupák mne okamžitě ob-
viní ze zpronevěry.“

„Nanejvýš svědomitý přístup,“ pokýval hlavou Kato, zcela
imunní vůči jakékoliv ironii. „Jsem právě na cestě na Lukullův
banket. Přidáte se ke mně?“

Jelikož mne nenapadla žádná elegantní výmluva, chtě nechtě
jsem souhlasil a jal se ho následovat ve svých dekadentních san-
dálech římského zhýralce. Kato nasadil standardní legionářské
tempo, kterému jsem já, starý loudal, jen taktak stačil.

„Báječný triumf, skutečně báječný!“ rozplýval se Kato. „V senátu jsem se za něj bil jako lev.“

„Vaše úsilí bylo příkladem pro všechny,“ ujistil jsem ho.

„Pompeiovi příznivci začali být skutečně nesnesitelní. Věděl jste, že Balbus a Labienus se snaží prosadit zákon, který by Pompeia opravňoval nosit oděv a znaky triumfátora během veřejných her?“

Nad touto novinkou jsem i já, otrlý cynik, užasle povytáhl obočí. „To myslíte vážně?“

„Já nikdy nežertuji,“ pronesl Kato s kamennou tváří.

„To už zašel trochu daleko,“ připustil jsem. „Ačkoliv co jiného lze čekat od muže, který si dal přídomek ‚Velký‘, když mu sotva táhlo ke třicítce.“

„Trochu daleko? Bezbožnost je to! Potupa nesmrtelných bohů! Co bude dál? Královská koruna?“ Kato zrudl jako rak a vypadalo to, že ho každou chvíli raní mrtvice, což jsem byl ovšem připraven přijmout s odevzdaností stoického filozofa.

„Kdežto Lukullus,“ řekl už poněkud klidněji, „to je pane generál ze staré římské školy! Nemohu sice pardonovat jeho zálibu v luxusu, ale kázeň, kterou si vynutil u svých legií, je věru příkladná. Jeho správa asijských měst je vzorem poctivého a efektivního výkonu státní moci.“

S tím jsem nemohl než souhlasit. Byla také velmi shovívavá, ale to by Kato za ctnost jistě nepovažoval. Scházeli jsme z kopce k řece. Zatímco Lukullus čekal ve svém sídle vně městských hradeb, jeho pověřenci zakoupili kus nevyužívané, bažinaté země, která nikdy nezplodila nic jiného než mračna komárů. Vysušili ji, zúrodnili, vysadili líbeznou zahradu a poblíž vystavěli nádherný chrám na počest bohyně moudrosti a patronky řemeslníků. Tehdy jí ještě nebyly plně přiznávány všechny vlastnosti řecké Athény, a tak nemohla být uctívána také coby patronka války.

Vstup do zahrady krášlily sochy všech státních božstev společně s oltářem neznámého boha. Kato trval na tom, že se musíme zastavit u každé z nich a vhodit špetku kadidla na uhlíky žhnoucí v železných koších pod nimi. Poté jsme vešli dovnitř a náš příchod ohlásil v kůži oděný herold.

„Senátor Markus Porcius Kato a kvestor Decius Caecilius Metellus mladší!“ zaburácel. Dal jsem mu drobný peníz a pochválil ho za působivý hlasový projev.

„Jste už druhým Deciem Metellem, kterého jsem dnes ohlásil, pane,“ prozradil.

„Cože, můj otec je už zde?“

„Ano, pane, a také několik Kvintů.“

Tohle bych měl asi vysvětlit. Pocházím z až rakovinně rozbujele rodiny, nadmíru vážené, jedné z nejvýznačnějších v římské politice, avšak děsivě nenápadité co se vymyšlení jmen týče. Celé generace našich mužů se jmenovaly Kvintus. Již jsem se zmínil o Kvintu Caeciliovi Metellovi Kretikovi čekajícím za městskými branami na svůj triumf. Ten mu byl mimochodem až do května příštího roku odepřen. Dalším byl prétor Kvintus Caecilius Metellus Celer. *Pontifex maximus* Kvintus Caecilius Metellus Pius, pod kterým jsem sloužil v Hispánii, ležel na smrtelné posteli a jeho osvojený syn Kvintus Caecilius Metellus Pius Scipio Nasika byl také pontifikem. Procesí Kvintů uzavíral Pompeiův legát Kvintus Caecilius Metellus Nepos, který se toho roku vrátil z Asie a stejně jako Kato byl zvolen tribunem pro rok příští. V zájmu přehlednosti o nich budu od této chvíle psát jako o Kretikovi, Celerovi, Piovi, Scipionovi a Nepotovi.

Opustil jsem Katona a vmísil se do davu. Přítomni byli všichni nejvýznačnější muži Říma, dokonce i Lukullovi nepřátelé. Triumf je koneckonců projevem vděčnosti státním bohům,

takže pokud si někdo dopřává na vítězné hostině svého nepřítel, nemá to s pokrytectvím nic společného. Dlouhé stoly byly rozestavěny mezi řadami vonných keřů, z nichž některé už dosáhly plného vzrůstu. Semenáčky, s kořeny obalenými velkými hroudami hlíny, dopravily po Tibeře do Říma zvlášť vypravené nákladní čluny. Vysázení této zahrady si logistickou náročností v ničem nezašlo se stavbou egyptských pyramid.

Na Lukullově oslavě nechyběly přirozeně ani ženy, z nichž mnohé hrály v záležitostech města stejně důležitou roli jako jejich manželé; některé z nich se těšily i stejně skandální pověsti. Inu, pro ženy skandální pověsti to byly zlaté časy. Celému podnikovi dodával na důstojnosti spolek vznosných vestálek, včetně mé tety.

Nijak jsem se neobtěžoval pozdravit se s hosty v náležitém pořadí, jak by se slušelo na jakémkoliv běžném setkání. Ze všeho nejdřív jsem se jal vyhledat konzuly. Mladý úředník by měl být s to vypátrat své nejvyšší nadřízené v jakkoli početném davu. Konzuly pro onen slavný rok byli, jak si jistě všichni pamatují dokonce ještě i dnes, Markus Tullius Cicero a Gaius Antonius Hibrida. Zhlédl jsem je, jak se v Lukullově společnosti zdraví s několika zástupci mnohahlavé delegace vyslanců, již byli čestnými hosty na všech podobných akcích. Římané rádi dávali cizincům najevo, jak neodvratné je naše vítězství v každé válce a jak velkomyslní dokážeme také být. Mezi hosty se shodou okolností pokaždé našli i tací, kdož bývali našimi nepřáteli, ale raději se za výhodných podmínek vzdali, než by dále pokračovali v marném vzdoru.

Cicero došel na své cestě poct až na samý vrchol. V Římě se objevil jako blesk z čistého nebe (přesněji řečeno z Arpina, tedy města, které se těšilo římskému občanství pouhých 125 let) a světem římské politiky prolétl rychlostí balvanu vrženého ka-

tapuletem. Byl tím, čemu jsme tehdy říkali *novus homo*: novým člověkem, bez příslušnosti k tradiční politické rodině. To sice nebylo některým jeho vrstevníkům příliš po chuti, ovšem málokterý konzul dosáhl svého úřadu, aniž by si přitom nadělal nepřátele.

Jeho kolega, Hibrida, byl v zástupu kandidátů až na posledním místě, ale nakonec zvítězil díky Ciceronově podpoře. Byl to přesně onen druh politické dohody, kterému se říkalo výstižným termínem *coitio*. Jakožto Antoniovec byl Hibrida obdařen tradiční rodinnou kombinací geniality a krutosti, prohnanosti a dětinské vznětlivosti. Tato dichotomie byla v případě Gaia Antonia ještě výraznější než u zbytku jeho příbuzenstva. Za svou divokou povahu si vysloužil pozoruhodnou přezdívku, odkazující na potomka prasnice domácí a divokého kance.

Toho večera však sřel dobrou náladou a srdečně mi stiskl ruku. Byl rudý ve tváři a navzdory brzké hodině již na dobré cestě k naprosté opilosti, což bylo dalším neklamným znamením příslušnosti k rodu Antoniiů.

„Jak rád vás vidím, Decie, chlapče můj. Skvostný triumf, není-liž pravda?“ Bylo mi jasné, že pohled na všechno to zlato ho zcela omámil. Antoniové byli rovněž známí svou hrabivostí, i když v zájmu objektivity je nutno dodat, že rozhazovali přinejmenším stejně náruživě, jako kradli. Byli to sice nenasatní hamouni a obávání násilníci, ale štedrost jim nikdo nemohl upřít.

„Báječná oslava,“ přitakal jsem. „Však si ji triumfátor také zasloužil.“ Kývl jsem směrem k Lukullovi stojícímu v hloučku gratulantů, nyní již v prosté bílé tóze a s omytou tváří.

„Ó ano, jeho činy mne naplňují touhou dokázat něco podobného,“ prohlásil Hibrida. Pomyslel jsem si, že to pro Makedonii, prokonzulární provincii, kterou bude po předání svého úřadu spravovat, rozhodně nevěstí nic dobrého.

Cicero mne přivítal stejně přátelsky, ačkoliv přece jen o něco formálněji. Vždy jsme spolu vycházeli dobře, ale on tehdy již dosáhl vrcholu své kariéry, kdežto já byl teprve na samém začátku, a jeho jinak obdivuhodný charakter zastínil temný mrak marnivosti a domýšlivosti. Měl jsem ho raději, když byl mladší.

Z vůní, které se linuly z připravované večeře, mi kručelo v břiše, ale přemohl jsem nutkání chopit se jednoho z pohárů, které byly všude volně k mání. Svalnatí otroci procházeli davem s těžkými amforami na ramenou a starali se, aby byly poháry stále plné, a já nechtěl začít pít příliš brzy, abych si z oslavy zapamatoval alespoň něco.

Pod líbeznými cypřiši stál velmi nelíbezný muž. Tvář mu hyzdila dlouhá jizva, která přetínala jeho nos téměř vejpůl. Byl to můj otec, Decius Caecilius Metellus starší, ze zřejmého důvodu všeobecně řečený Beznoska. Byl oděn do sněhobílé tógy a vyzářovala z něj nadpozemská důstojnost. Nedávno se vrátil ze zaalpské Galie, své prokonzulární provincie, a ještě se zcela nevzpamatoval z téměř božského postavení tak vysokého úředníka. Zamířil jsem k němu, abych si s ním promluvil, a on mne přivítal obvyklým způsobem.

„Stále střízlivý? Vidím, že zodpovědný úřad na tebe má blahodárný vliv. Jak to vypadá v naší pokladnici?“ Otce mrzelo, že mi nebyla přidělena některá z významnějších kvestorských rolí, a považoval to za známku mé politické neobratnosti a neoblíbenosti. A měl pravdu.

„Lukullus měl postavit nový chrám raději Saturnovi,“ odpověděl jsem. „Nepotrvá to dlouho a budeme kořist skladovat na střeše.“

„Brzy zjistíš, že peníze odtékají stejně rychle, jako přitékají. Většinou rychleji.“ Tvářil se ještě rozmrzeleji než obvykle, nejspíš proto, že sám ještě nikdy triumf neslavil a už to pravděpo-

dobně ani nestihne. Jeho prokonzulát se obešel bez jediné pořádné války. Mračil se na skupinku podivně vyhlížejících mužů, kteří postávali opodál u okrasného jezírka, pozorovali kapry, pili jako duhy a vypadali poněkud nesví. Někteří z nich byli řádně ostříhání a oděni do tógy, ale ostatní měli dlouhé vlasy, kníry a na sobě tuniky a kalhoty zdobené pestrobarevnými kostkovanými a pruhovanými vzory.

„Co jsou zač?“ prohodil jsem k otci.

„Allobrogové. Tlupa divochů ze severního kouta mé bývalé provincie. Přišli si do města stěžovat na římské úředníky, kteří je údajně okrádají. Nejspíš si seženou nějakého ambiciózního právníka, aby proti mně vznesl obvinění.“

„Ze stížností na vyděračskou politiku Říma se pomalu stává samostatný filozofický směr,“ poznamenal jsem. „Mají k té své nějaký důvod?“

„Je to jen banda nenapravitelných buřičů, kteří nechtějí platit daně,“ prohlásil otec. „Pravda, místní správci je čas od času zmáčknou víc, než by se slušelo, ale s něčím takovým se musí počítat. Rozhodně se to nedá srovnávat s tím, jak s nimi zacházeli jejich bývalí náčelníci. Reptají zkrátka jen proto, že se pod námi už nemohou navzájem pobíjet.“

Problémy galské provincie mne znudily, a tak jsem změnil téma. „Tak, otče, teď, když jsi zase doma, co máš v plánu?“

„Co mám v plánu? Inu, věnovat se obvyklým povinnostem patrona a přítele, co jiného?“ řekl bezelstně, ale vypadal přitom stejně nevinně jako muž s zakrvácenou dýkou v ruce.

„Příští rok se budou volit cenzoři,“ připomněl jsem mu, jako kdyby to bylo nutné. „Ten úřad byl kdysi tradiční záležitostí naší rodiny, ale žádný Metellovec jej nezastával už celé věky.“

„Za sedm let budu moci znovu kandidovat na konzula,“ odpověděl otec. „Proč bych to neměl zkusit?“

„Otče,“ řekl jsem a konečně si vzal od otroka pohár vína, „za sedm let se budou po konzulátu sápat všichni naši vojevůdci. Za branami utáboří své legie, aby tak občanům připomněli, jak správně volit. To nebude vhodná doba pro umírněné kandidáty, jako jsi ty. Úřad cenzora je vrcholem politické kariéry. Řekni sám, kolik státníků se může pochlubit, že zastávalo všechny myslitelné funkce, včetně této?“

Otec přikývl, jako kdyby několik posledních let neuvažoval stejně. „Pravda,“ zabručel. „A navíc to je skutečně rodinná tradice.“

To mne uklidnilo. Bylo zřejmé, že řeči o kandidatuře na konzula nemyslel vážně. S úřadem cenzora nebylo spjato impérium, takže o něj vojevůdci tolik nestáli. Cenzor měl však pravomoc vyloučit ze stavu senátorského každého člena sboru, který by byl shledán nehodným takového postavení. Nepochyboval jsem, že otec svůj seznam už začal sepisovat.

Víno, vynikající caekubské, mi vnuklo náhlý nápad. „Otče, proč se vlastně nejmenuji Kvintus?“

„Cože? Přece protože se jmenuješ po mně, osle!“

„Ptám se, jelikož Kvintus se jmenují téměř všichni muži v rodině, snad až na podivínského Lucia.“

„Tvého děda, kolem jehož masky projdeš pokaždé, když vstoupíš do mého domu, navštívili ve snu Dioskurové. Slíbili mi, že dalšího dne zvítězí nad Samnity, když svému prvoroznému dá jméno Decius, které do té chvíle nikdo z rodu Caecilů ještě nenosil.“

„A zvítězil?“ zeptal jsem se.

Otec mne probodl pohledem. To on uměl dokonale. „Tohle je skutečně velkolepá oslava. Když si dáš tu práci, určitě najdeš dost bláznů, kteří budou konverzací s tebou nadšeni. A sežeň si věnec.“

Šel jsem si tedy hledat příjemnější společnost. Dal jsem na otcovo doporučení a vzal jsem si od otrokyně vavřímový věnec a girlandu z lístků vinné révy, které údajně zmírňují opilost. Uprostřed zahrady byly vystaveny obrazy Lukullovyh bitev, které byly k vidění během triumfátorské přehlídky. Zamířil jsem k nim, abych si je prohlédl, dokud bylo světlo. Otroci brzy zažehnou louče, které poskytnou ideální osvětlení intrikářům či svůdníkům, nikoliv však citelům umění.

Ohromné desky byly objednány u nejslovutnějších ateliérů aténských a rhodských. V úžasných detailech a živých barvách znázorňovaly nejvýznamnější bitvy tažení proti Mithridatovi a Tigranovi. Lukullus byl zobrazen vždy uprostřed děje a v mírně nadživotní velikosti. Rovněž cizí králové byli vyšší než ve skutečnosti, ovšem pokaždé jen zděšeně prchali. Řekové, jak bylo jejich zvykem, vypodobnili římské vojáky jako bojovníky z dávných časů Alexandrových či ještě dřívějších, ve vytvarovaných náprsních krunýřích, přilbách s vysokým chocholem, velkým okrouhlým štítem v jedné a dlouhým kopím ve druhé ruce. Rozsekané mrtvolý barbarů, ležící jedna přes druhou vespod kreseb, byly ovšem znázorněny nanejvýš realisticky.

„Hezká práce, nemyslíš?“ Muž, který na mne promluvil, byl lékař Asklepiodes, ranhojič ze Statiliovy gladiátorské školy a můj starý přítel. Proslavil se díky spisům o lidském těle a způsobech léčby nejrůznějších zranění.

„Nádherná,“ přitakal jsem. „Jen si říkám, že autoři si měli nejprve zjistit, jak římscí vojáci ve skutečnosti vypadají, než je začali malovat.“

„To by bylo zbytečné,“ zavrtěl hlavou Asklepiodes. „Řečtí umělci jsou vedeni k tomu, aby uctívali ideál a malovali jen to, co je krásné. Římská výzbroj je ohyzdná a účelná, a tak se uchy-

lují k elegantním tvarům dávnověku.“ Naklonil se kupředu a zahleděl se na postavu Lukulla. „Vidíš, generál je zde vypo-
dobněn jako pohledný mladý muž. Když jsem s ním před něko-
lika minutami hovořil, vypadal poněkud jinak.“

Také jsem se naklonil blíž. „Máš pravdu. Tak dobře nevypa-
dal ani v té purpurové róbě a s obličejem natřeným načerveno.“
Narovnal jsem se a popošel k další malbě. „A co tvá práce, jak
se daří?“

„Asi se na čas přestěhuji do Kapuy. Statiliova škola v Římě
bude dočasně uzavřena, dokud se nepostaví nová.“

„Uzavřena? Proč to?“

„Copak jsi neslyšel? Generál Pompeius ji koupil. Školu
i všechny pomocné budovy chce zbourat a na jejich místě po-
stavit velkolepé nové divadlo se sněmovním sálem senátu. Má
to být stálá stavba z kamene, v řeckém stylu.“

„No jistě, kdo jiný by také mohl vymyslet něco tak skandál-
ního než náš Pompeius,“ poznamenal jsem. Asi sto let před
onou dobou se kdosi pustil do stavby stálého divadla v řeckém
stylu, ale cenzoři nařídili jeho stržení dřív, než mohlo být do-
končeno, údajně v rámci boje proti šíření uvolněných řeckých
mravů. Od těch časů se u nás stavějí pouze dočasná dřevěná di-
vadla, dnes navíc včetně oněch neblaze proslulých čtrnácti řad
vyhrazených *equites*. Jak se později ukázalo, Pompeius se vypo-
řádal s kritikou svého kolosálního divadla tak, že na jeho vr-
cholku zbudoval malou svatyni Venuše Vítězné, a mohl tak
kdykoliv říci, že sedátka jsou vlastně schody k chrámu. Alespoň
že měl smysl pro humor.

Hromový hlas heroldů oznámil zahájení hostiny, takže jsem
nedočkavě zamířil na své místo. Sluha mne dovedl ke středo-
vému stolu, v jehož čele ležel sám Lukullus. Podél stolu se táhl
jediný dlouhý divan, za kterým byl úzký prostor pro služebnic-

tvo a pak nádherné jezírko, na jehož jednom konci stála socha Junony a na druhém Venuše. Ve vodě dováděli herci zpodobňující Tritona a Nereidy. Byl to ten nejvýznamnější stůl ze všech, s konzuly a přetory vepředu, dále prokonzuly a pontifiky, a ještě dál edily a kvestory. Jako poslední z oněch posledních jsem byl usazen až na samém konci, ale přesto to pro mne byla čest, smět ležet u takového stolu v takovýto den. Lehátko nejvyššího jsem měl téměř na dosah hodu oštěpem.

Otrok mi odebral sandály, a jakmile jsem se pohodlně natáhl, začali před nás sluhové pokládat podnosy s jídlem. Lukullus byl odjakživa známý požitkář, ovšem toho večera pořádal první z banketů, které ho nakonec proslavily ještě víc než jeho úspěchy na bitevním poli. Lukulovy hostiny byly pověstné nejen vybraností všech nabízených pokrmů, ale také nejružnějšími divadelními efekty. Kupříkladu hned první ták, který se snesl přede mne a sousední stolovnice, nabízel vařená a pečená vejce rozličných ptačích druhů zasazená v jakési konstrukci pečlivě naaranžovaných kousků sladkého pečiva, to vše poskládané v několika vrstvách nad sebou, jež dohromady tvořily zmenšený model velkého majáku na ostrově Faros v Alexandrii. V míse na jeho vrcholku hořel vonný olej.

I další chody se držely námořního tématu. Kolem mne proplula triéra s pečenými selaty u vesel, kterou nesli ke stolu otroci odění jako námořníci. Podávala se pečená kuřata, znovu uměle opeřená, aby vypadala jako živá; kuchaři k nim navíc zručně připevnili těla a ocasy parmice, takže výslední kříženci vypadali jako bájná mořská stvoření.

Abychom mezi jednotlivými nápaditými chody netrpěli hladem, stoly se prohýbaly také poněkud prozaičtějšími pokrmy — pečivem, ořechy, olivami, malými grilovanými klobáskami a tak dále. To vše jsme zapíjeli znamenitými víny, z nichž kterékoliv

by bylo zlatým hřebem každé běžné hostiny. Kromě ušlechtilého falernského podával Lukullus ta nejvybranější vína z Galie a Judey, řeckých ostrovů, Afriky a Hispánie. Pro odvážnější stolovníky se nabízely novinky jako datlové víno z Egypta nebo ovocná vína z Arménie, ukořistěná při dobytí Tigranokerty. Jedna z nejlepších značek však pocházela téměř ze sousedství — nezvykle kvalitní víno z úbočí Vesuvu.

„Řekl bych, že náš hostitel se poněkud unáhlil,“ ozval se kdosi po mé levici. Otočil jsem se, abych si ho prohlédl.

„Unáhlil?“ nechápal jsem.

„Ano,“ přikývl muž s rudými vlasy i tvářemi a prohlížel si přitom nádherné reliéfní postavy kráslicí dno jeho poháru. Okamžitě k němu přiskočil otrok a zalil je vínem. „Myslím, že měl tento chrám zasvětit Bakchovi, nikoliv Minervě.“

„Zdravím tě, Lucie,“ řekl jsem. „Promiň, cpu se tady jako hladový lev a vůbec si nevšímám okolí.“

„Řečnit můžeme kdykoliv. Ale jak často se dostaneme na hostinu, jako je tato?“ Natáhl ruku a chopil se grilovaného žebírka divokého germánského zubra. Zubří žebra byla na stole naaranžována do věnce připomínajícího Neptunovu korunu.

Onoho muže jsem zběžně znal, byl to Lucius Sergius Katilina. Již několikrát usiloval o konzulát a naposledy téměř zvítězil. Mezi ním a Ciceronem panovala natolik dusná atmosféra, že Cicero až do voleb chodil neustále v brnění. Katilina si sice nasazoval masku žoviálního společníka, ale hluboko v srdci ho sžírala nenávisť ke všem bohatším a úspěšnějším.

„Nikdy bych si nepomyslel, že si s Ciceronem sednete k jednomu stolu, ani tak daleko od sebe.“ To ode mne nebylo zrovna diplomatické, ale tou dobou už se na mně začalo podepisovat všechno to skvělé víno, které jsem nemínil nechat na pospas ostatním. Katilina to naštěstí vzal s humorem.